

کابوس میله زاران

سایه روشن های سربی

سعید تقی نیا

شابک : ۳-۰۰-۹۸۱۶۹-۶۰۰-۹۷۸

عنوان : کابوس میله زاران

نام پدیدآور : سعید تقی نیا

مشخصات نشر : مشهد، برگ بو، ۱۳۹۶

مشخصات ضاهری : ۹۶ صفحه

سبک : اسه : تقی نیا، سعید

جمعیت : رست نویسی : فیبا

کابوس میله زاران

شاعر : سعید تقی نیا

مدیر هنری : لیلی

ویراستاری : مهدی آخت

صفحه آرا : علی همتی

امور چاپ : شهر چاپ خراسان

نوبت چاپ : اول ۱۳۹۶

تیراژ : ۴۰۰۰ نسخه

قیمت : ۱۰۰۰۰ تومان

انتشارات برگ بو

دفتر مشهد : سناباد ۵۹

تماس : ۰۹۱۵۵۲۳۵۲۷۶

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

فهرست

۷	مقدمه
۱۱	سایه روشن‌های سربی (کلاسیک)
۵۹	کابوس میله‌زاران (نیمایی)

مقدمه

بنابر دستور دوست گرامی جناب «سعید تقی‌نیا»، خطوطی چند با محوریت مجلد پیش رو، و پردازش کلی در خدمت خواهم بود: اگرچه دوران مقدمه‌نویسی‌های طولانی آن‌هم به شکلی کاملاً ادیبانه، گذشته است؛ اما از یاد نبریم که برای هر امر و پدیده‌ای، شروع و پایانی لازم است. برای شروع یک مجلس یا محفل، با خواندن کلام‌الله اذهان را آماده می‌کنند. برای شروع ورزش، از نرمش‌های سبک انجام می‌دهند. برای یک سخنرانی، ابتدا مقدمه‌ای را می‌گویند. چه‌طور می‌شود متصور شد که برای آغاز مجموعه شعر، مقدمه‌ای وجود نداشته باشد؟! برای مقدمه‌نویسی بر این مجموعه شعر، هر مجموعه «شعر نو» دیگری، باید از ابتدای شعر معاصر شروع کنیم. همان‌گونه که اکثر دوستان می‌دانند، شعر معاصر مقدمه‌ای تاریخی و به تبع آن مقدمه‌ای مبنی بر تمهید هنری خاص دارد. نگارنده قصد بیان تاریخ را ندارد که به تاریخ اعتقادی هم ندارد و مانند «ساختارگراها» تاریخ را به شکل قطعات گسسته می‌بیند. پس تاریخ‌پیدایش اولین بارقه‌های شعر نو را به حال خود وا می‌گذاریم و به سراغ جهان‌بینی و «ریخت» شعر معاصر می‌رویم. لازم به ذکر است، قصد نگارنده در این سطور تحلیل و واشکافی دقیق ریخت‌ها و جهان‌بینی‌ها در شعر معاصر نیست، که چنین ادعایی مجال طولانی و توانی فربه می‌خواهد.

قطعاً همه با بنده موافقید که شعر معاصر ما به تأثیر مستقیم از شعر اروپا شکل گرفت (به ویژه فرانسه؛ از آنجا که نیمای زبان فرانسوی می‌دانست) و در سال‌های بعد، به تاسی از شعر آمریکا و اروپا، راه خود را ادامه داد. اما خیال خامی است اگر گمان کنیم شعر معاصر ما، در تمام موتیف‌ها و المان‌ها، از پارادایم‌ها یا همان الگوهای غربی تقلید می‌کرد. هرچند به قول شفیع، شعری مثل شعر منثور، ریخت‌خاست را از شاعران غیرفارسی زبان اروپایی و آمریکایی وام گرفت، اما «است» واژه‌ای کلی است که باید موشکافانه واریسی شود و به همین سادگی نمی‌توانیم برچسب «تقلیدی بودن ریخت شعر» نو را بر این جریان بزنیم. زیرا شعر نیمایی، تلفیقی از عروض فارسی و ریخت شعرهای اروپایی است، حتی شعر سپید هم در ادبیات کلاسیک ما بی‌سابقه نیست. دستاوردی که متون صوفیه را خوانده‌اند این مطلب را به خوبی درک می‌کنند و می‌دانند آن متون از لحاظ ریخت‌شناسی و جمال‌شناسی، بسیار نزدیک به چیزی است که امروزه آن را «شعر سپید» می‌نامیم. خب بیش از این به کلیات نمی‌پردازم و به سراغ جزئیات مجموعه شعر پیش روی روم. مجموعه شعر سعید تقی‌نیا متشکل از چند غزل و چند شعر نیمایی است. عمر برخی از این غزل‌ها به بیش از ۲۵ سال می‌رسد. نغمه‌هایی که در این غزل‌ها حائز اهمیت است، پخته بودن غزل‌های مجموعه است.

هرچند در غزل‌های این مجموعه به طور کلی فغان و فرودهای هیجانی و تصاویر لحظه‌ای کمتر وجود دارد، اما شاعر زبانی (منظور از زبان به مثابه اندیشه نیست، منظور همان دستگاه نغمه‌های ادبیات فارسی است که بیش‌تر بیان شعر را شامل می‌شود تا اندیشه) نرم و قابل انعطاف دارد. در این زبان کلمات امروزی می‌توانند در کنار کلمات کهن‌تر جا خوش کنند بدون این‌که از ساختار کلی بیان و هماهنگی فضایی تخطی کرده باشند. هرچند بدین مایه کلی صحبت کردن در مورد شعر را قبول ندارم اما در این مجال کوتاه چاره‌ای جز این ندارم. باید بگویم غزل‌های این مجموعه دارای اوزان نسبتاً متنوعی هستند

و شاعر در این مجموعه مانند خیلی از شاعران که در مجموعه‌های شعرشان فقط با سه چهار وزن سر و کار دارند، عمل نکرده است. از آن جایی که شعرهای این مجموعه دست‌چین شده است و به دوران پختگی شاعر مربوط می‌شود، در اکثر آن‌ها تم اجتماعی وجود دارد. این نکته از خوبی‌های این مجموعه است که مخاطب شعر امروز از شنیدن عاشقانه‌های مبتذل خسته شده است، در ثانی پردازش به مسائل اجتماعی در شعر امروز از واجبات است. شاعر باید فرزند زمانش باشد و جریب‌های شخصی و ذهنیت‌های خودش را وارد شعر کند که «سعید تقی‌نیا» به خوبی این کار را انجام داده است. نکته‌ای که چند سطر پیش گفتیم یکی از نکات منفی این مجموعه است؛ یک‌دست بودن شعرها از لحاظ بیان. ممکن است کمی مخاطب را دچار خستگی کند که البته آن‌هم به سبب و نوع مخاطب بستگی دارد.

در مورد شعرهای نیدایی این مجموعه گفتن چند نکته ضروری است. اول این که این شعرها به نظر من شخص بنده از غزل‌های مجموعه پخته‌تر و فربه‌تر است. شاعر در این شعرها علاوه بر محتوای اجتماعی و انتقادی، سعی در فربه کردن زبان دارد. ترکیب‌هایی از کلمات می‌سازد که تا پیش از این یا نبوده یا بسیر معهود بوده است. تصاویر و ایماژها متناسب با فضا و ساختار بیانی است. رودررازی، در شعرها انجام نگرفته و در کنار آن خست بیش از حد هم در این شعرها وجود ندارد. از آن دست خست‌هایی که منجر به ایجاز مخفی می‌شود و بیش‌تر به معما می‌ماند تا شعر. پس زبان این شعرها پخته و فربه است و از امکانات زیبایی‌زبان کلاسیک فارسی استفاده می‌کند نکته دیگری که در مورد شعرهای نیمایی این مجموعه به ذهن هر مخاطبی می‌آید، تأثیر بیانی شاعر از شعرهای مهدی اخوان ثالث است.

توضیح مفصل این بحث باشد برای مجال دیگر. اما به طور خلاصه: «بینامتنیت» می‌گوید که تمام آثار نوشتاری تحت تأثیر نوشته‌های هم‌عصر و یا پیش از خود هستند و این چیز جدیدی نیست. از طرفی قبحی هم در این تأثیر نهفته نیست، زیرا شاعر سعی

دارد با این سبک، جهان‌بینی خودش را بیان کند و صد درصد تحت تأثیر شعرهای اخوان نیست و فقط رنگ و بویی از آن‌ها گرفته است. دوستانی که به شکل جدی سبک و ساختار شعر اخوان را مطالعه کرده‌اند به حرفی که بنده زدم مهر تأیید می‌زنند. راستش را بخواهید می‌خواستم به شکل جزئی و با ذکر مثال به واشکافی سبک شعرهای نیمای این کتاب پردازم اما به خودم گفتم برای یک کتاب صد صفحه‌ای بیشتر از این مقدمه نوشتن کار درستی نیست، در ثانی با توضیحات اضافی ممکن است تصاویر و تعبیر این شعرها ازاله شود و لو برود. برای سعید تقی‌نیا «ی عزیز آرزوی موفقیت روزافزون دارم.

مهدی آخرتی شهریور ۹۶